

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 16 grudnia 2019 r.

WPS-II.431.1.40.2019.MS

**Pan
Krzysztof Duda
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej „Pod Topolami”
ul. Grójecka 1
05-600 Grójec**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 ust. 1 w związku z art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą” oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543, z późn. zm.) inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach 17-18, 20-24 września 2019 r. kontrolę kompleksową w Domu Pomocy Społecznej „Pod Topolami” w Lesznowoli, przy ul. Grójeckiej 1 w Lesznowoli, zwanym dalej Domem/DPS.

Przedmiot kontroli obejmował jakość usług świadczonych przez dom pomocy społecznej, przestrzeganie praw mieszkańców oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami w okresie od 1 stycznia 2018 roku do dnia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym przez Pana 29 listopada 2019 r. przekazuję, stosownie do art. 128 ustawy, niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Decyzją z dnia 9 czerwca 2010 r. Nr 16/2010 podmiot prowadzący otrzymał zezwolenie Wojewody Mazowieckiego na prowadzenie Domu Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych, na czas nieokreślony. Dom wpisany jest do Rejestru domów pomocy społecznej województwa mazowieckiego pod poz. nr 102, z liczbą miejsc 110. W dniu kontroli w placówce przebywało 108 osób. W latach 2018-2019 do Domu przyjęto 13 mieszkańców, zmarło 13. W dniu kontroli 2 osoby oczekiwały na zamieszkanie. Przed przyjęciem do Domu pracownicy socjalni ustalali aktualną sytuację osoby w miejscu jej zamieszkania lub pobytu, co było zgodne z § 11 rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 734), zwanego dalej *rozporządzeniem*.

W dniu kontroli w Domu przebywały osoby ubezwłasnowolnione całkowicie i częściowo. Dwadzieścia trzy osoby umieszczone zostały na podstawie postanowienia sądu. W przypadku kilku osób ubezwłasnowolnionych całkowicie w dokumentacji nie było zgody sądu na umieszczenie w domu pomocy społecznej. Zgodnie z art. 156 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2019 r. poz. 2086 i 2089) opiekun prawny powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku podopiecznego, do takiej czynności należy skierowanie do domu pomocy społecznej.

Budynek DPS (po rozbudowaniu w 2010 roku) to obiekt dwukondygnacyjny z użytkowym poddaszem, tworzy jedną bryłę architektoniczną, z trzema wejściami - jedno wydzielone z podjazdem dla osób niepełnosprawnych. Swobodną komunikację między piętrami w Domu umożliwia platforma dźwigowa przystosowana dla osób poruszających się na wózkach, obsługiwana wyłącznie przez pracowników domu. Zgodnie z przepisami § 6 ust. 1 pkt 1 litera b) w domu dla osób przewlekle psychicznie chorych (jeżeli budynek jest wielokondygnacyjny) zaleca się zainstalowane windy dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dom wyposażony został w system alarmu przeciwpożarowego i system przyzywowo – alarmowy. W budynku mieszkalnym wydzielono pomieszczenia ogólnego użytku, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 *rozporządzenia*. Pokoje mieszkalne 1,2 i 3-osobowe pod względem powierzchni, wyposażenia oraz liczby zamieszkujących osób spełniały normy określone w § 6 ust. 1 pkt 3 ww. *rozporządzenia*. Wyjątek pod względem powierzchni stanowiły dwa pokoje jednoosobowe nr 5a (6,49 m²) i nr 56a (6,50 m²). Osoby zamieszkujące w tych pokojach złożyły stosowne oświadczenia, w których wyrażają zgodę na pobyt w mniejszym pokoju. Liczba łazienek i toalet dostosowana była do liczby mieszkańców przebywających w Domu. Pomieszczenia sanitarne spełniały wymagania określone w § 6 ust. 1 pkt 4 ww. *rozporządzenia*. W czasie kontroli pokoje mieszkalne oraz pozostałe pomieszczenia były czyste i wolne od nieprzyjemnych zapachów.

Dom zapewniał mieszkańcom pomoc w czynnościach dnia codziennego całodobowo. Usługi bytowe i opiekuńcze świadczone były przez opiekunki i pokojowe, wspierane przez pielęgniarki. Stwierdzono, że mieszkańcy posiadali wymaganą odzież, bieliznę, obuwie, artykuły higieny osobistej i środki czystości, które kupowane były przez mieszkańców z ich środków finansowych oraz przez rodzinę. W przypadku braku możliwości kupienia z własnych środków zapewniał je Dom. Pościel i ręczniki zmieniane były według potrzeb, ale nie rzadziej niż raz w tygodniu, co jest zgodne z § 6 ust. 1 pkt 8 lit. b, c ww. *rozporządzenia*. Dom dysponował pralnią. Mieszkańcy mieli dostęp do usług fryzjerskich. Dom zapewniał mieszkańcom 3 posiłki (śniadanie, obiad, kolację) i II śniadanie (dla diet cukrzycowych) oraz pomoc w ich spożywaniu. Realizowano zlecone diety. Podstawowe produkty żywnościowe i napoje są dostępne przez całą dobę u pielęgniarek (pogotowie żywieniowe) i w kuchni (bez nocy), wydawane na prośbę mieszkańców. Należałoby zapewnić mieszkańcom Domu swobodny dostęp do produktów żywnościowych i wody.

Dom umożliwiał przebywającym w nim mieszkańcom korzystanie ze świadczeń zdrowotnych, przysługujących na podstawie odrębnych przepisów, zgodnie z art. 58 ustawy o pomocy społecznej. Podstawową opiekę zdrowotną zapewniał lekarz internista z przychodni w Grójcu oraz neurolog i psychiatra oraz inni specjaliści według potrzeb. Ustalono, że lekarz psychiatra nie kwestionował zasadności dalszego pobytu mieszkańców w Domu. Jednakże dotychczas nie wystawiał zaświadczeń w tym zakresie. Poinformowano dyrektora, że zgodnie z art. 38 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878, z późn. zm.) osoba, która wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego nie jest zdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie ma możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, lecz nie wymaga leczenia szpitalnego, może być za jej zgodą lub zgodą jej przedstawiciela ustawowego przyjęta do domu pomocy społecznej; osoba ta podlega okresowym badaniom stanu zdrowia psychicznego w zakresie uzasadniającym jej pobyt w domu pomocy społecznej; badania przeprowadza się co najmniej raz na 6 miesięcy. Dom pomagał również mieszkańcom w dysponowaniu lekami, które przechowywane były w gabinecie medycznej pomocy doraźnej. Prowadzony był indywidualny rozchód leków, w tym psychotropowych. Dom pokrywa opłaty ryczałtowe leków do wysokości limitu ceny, przewidzianej w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, o których mowa w art. 58 pkt 3 ustawy, pozostała kwota pokrywana jest z własnych środków pieniężnych mieszkańców. Recepty i faktury za leki wystawiane były imiennie na mieszkańca. Pielęgniarki prowadziły dokumentację dotyczącą

zdrowia mieszkańców. Rehabilitacja medyczna realizowana była przez fizjoterapeutę zatrudnionego w Domu, jak również w ramach rehabilitacji domowej (umowa z NFZ).

Z przedstawionej informacji wynika, że w okresie objętym kontrolą w Domu nie był stosowany przymus bezpośredni. W przypadku agresywnego zachowania mieszkańca pracownicy Domu starali się wyciszyć mieszkańca, odwrócić uwagę, wzywano pogotowie ratunkowe. Zgodnie z obowiązującą w placówce *Procedurą postępowania z agresywnym mieszkańcem DPS-u*, personel Domu powinien obserwować mieszkańców zachowujących się agresywnie, w przypadku nasilenia powiadomić psychologa, jeśli oddziaływania doraźne nie pomagają ma obowiązek wezwać pogotowie. Procedura określa, że możliwe jest zastosowanie przymusu w sytuacjach określonych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. Przywołane przepisy wymagają uaktualnienia w związku ze zmianami wprowadzonymi do ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

W okresie objętym kontrolą w Domu przestrzegane były terminy sporządzania indywidualnych planów wsparcia mieszkańca, zwane dalej IPWM. Z posiedzenia zespołu terapeutyczno-opiekuńczego sporządzany był protokół. Na spotkanie zapraszani byli również mieszkańcy.

Kompetencje społeczne mieszkańców kształtowane i doskonalone były podczas zajęć terapeutycznych, świetlicowych i w czasie wolnym oraz w czasie wykonywania czynności dnia codziennego, z uwzględnieniem rehabilitacji społecznej określonej w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie zajęć rehabilitacji społecznej w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (Dz. U. poz. 250). Na tablicy ogłoszeń wywieszona była informacja o rodzajach i osobach odpowiedzialnych oraz godzinach zajęć. W czasie kontroli wskazano Dyrektorowi Domu na konieczność ustalania w indywidualnych planach wsparcia rodzaju, zakresu programowego oraz wymiaru czasu zajęć rehabilitacji społecznej mieszkańców, do czego zobowiązuje § 5 ust. 3 ww. rozporządzenia oraz dostosowania prowadzonej dokumentacji do przepisów w tym zakresie. Dom zapewniał mieszkańcom dostęp do psychologa.

Dom zapewniał mieszkańcom pomoc w przechowywaniu środków finansowych w depozycie oraz pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi, jak również pomoc w zakupach. Środki finansowe mieszkańca, według decyzji mieszkańca gromadzone były na rachunku depozytowym w banku i rejestrowane na indywidualnym koncie mieszkańca. Kasjer Domu prowadził stosowną ewidencję pieniężnych środków depozytowych mieszkańca. Z konta depozytowego potrącane były zgodnie ze złożoną dyspozycją należności za leki i środki pomocnicze. Dom dokonywał zwrotu opłaty na nieobecność mieszkańca, o którym mowa w art. 63. ust. 1 ustawy. Po śmierci mieszkańca środki finansowe zgromadzone na indywidualnym koncie wypłacane są osobom uprawnionym.

W czasie kontroli stwierdzono, że pracownicy Domu przejawiali życzliwy stosunek do mieszkańców. Mieszkańcy Domu byli zadowoleni, wyrażali pozytywne opinie w zakresie warunków panujących w Domu. Jednakże stwierdzono, że szafy niektórych mieszkańców były zamykane na klucz, a kluczem dysponował pracownik Domu. Wskazano na nieprawidłowość takiego działania. Mieszkańcy mają prawo do poszanowania własności rzeczy i prywatności, zatem wskazane jest, aby samodzielnie decydowali o dostępie do swojej szafy. W Domu działa Rada Mieszkańców, jej spotkania odbywały się przynajmniej raz na kwartał. Podstawowe prawa mieszkańców określone zostały w określone zostały w Regulaminie organizacyjnym oraz w *Regulaminie Pobytu Mieszkańca*. Ww. regulaminy oraz *Procedura wyjazdu mieszkańca na urlop* wymagają aktualizacji również z uwagi na obowiązujące od 4 października 2019 roku zmiany w przepisach ustawy, bowiem w art. 55 ust 2a-2i ustawy uregulowano kwestie ograniczania wyjazdów mieszkańców poza teren Domu.

W Domu Pomocy Społecznej „Pod Topolami” w Lesznowoli w dniu kontroli zatrudnionych było 78 pracowników na 74,46 etatu. W grupie pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego według stanu na 17 września 2019 r. faktycznie pracę z mieszkańcem realizowało 60 osób na 50,21 etatu. Biorąc pod uwagę powyższe oraz 108 mieszkańców przebywających w Domu w dniu kontroli,

wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy wynosił 0,46 był niższy od obowiązującego (0,5), określonego w § 6 ust. 2 pkt 3 lit c rozporządzenia.

Pracownicy zespołu terapeutyczno-opiekuńczego uczestniczyli w latach 2018-2019 w szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych. Tematyka szkoleń wynikała z § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia.

Zgodnie z wymogiem zawartym w treści § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia warunkiem efektywnej realizacji usług opiekuńczych i wspomagających jest zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż dwóch pracowników socjalnych na stu mieszkańców domu. W Domu zatrudniony był jeden pracownik socjalny w wymiarze 1 etatu. Ustalono, że Dom podejmuje ciągłe działania zmierzające do zatrudnienia drugiego pracownika socjalnego. Stwierdzono, że osoba zatrudniona na stanowisku psychologa nie posiadała kwalifikacji, potwierdzonych wymaganymi dokumentami, do udzielania świadczeń psychologicznych w myśl ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1026).

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Pana Dyrektora o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. Dostosować regulaminy (w tym regulamin organizacyjny oraz regulamin pobytu mieszkańca) i przepisy wewnętrzne Domu do aktualnie obowiązującego stanu prawnego.
2. Uzupelnąć akta osobowe mieszkańców ubezwłasnowolnionych całkowicie o zezwolenie sądu opiekuńczego dla opiekuna prawnego na pobyt podopiecznego w domu pomocy społecznej.
3. Kontynuować działania zamierzające do zatrudnienia pracownika socjalnego w wymiarze czasu pracy adekwatnym do liczby przebywających w Domu mieszkańców, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507).
4. Zagwarantować mieszkańcom swobodny dostęp do ich rzeczy osobistych oraz do produktów spożywczych i napojów przez całą dobę.
5. Zapewnić wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu opiekuńczo – terapeutycznego, określony w § 6 ust. 2 pkt 3 lit. c ww. rozporządzenia.
6. Zatrudnić psychologa o kwalifikacjach zgodnych z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 936 i poz. 2437).

Pouczenie:

Zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej kontrolowana jednostka organizacyjna pomocy społecznej może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka organizacyjna pomocy społecznej w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia obowiązana jest do powiadomienia Wojewody Mazowieckiego o realizacji zaleceń, uwag, wniosków na adres: Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie Wydział Polityki Społecznej, pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa.

z up .WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Kinga Jura
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

Pan Krzysztof Ambroziak Starosta Powiatu Grójeckiego